Motion till riksdagen 1986/87:N434

Erik Hovhammar m. fl. (m)

Näringspolitiken

1 Ett gott näringslivsklimat

Sveriges välstånd grundas i första hand på dess invånares arbetsvilja, kunnighet och initiativkraft. Det är näringslivet som är motorn i utvecklingsprocessen. Näringslivet är en samlande benämning på de tiotusentals fria företag som finns i Sverige. Där finns små och stora företag, nystartade företag och sådana med gamla anor, vinstgivande företag och förlustbringande, företag med olika produkter och marknader m. m.

Sammantaget är det de villkor som dessa företag, deras ägare och anställda får verka under som bestämmer både deras egna framtidsförutsättningar och Sveriges förutsättningar att förbli en välfärdsnation.

1.1 Marknadsekonomi

De flesta människor vill fritt kunna välja mellan olika alternativ. Som konsumenter vill vi ha möjlighet att säga antingen ja eller nej, att endera acceptera eller förkasta de varor och tjänster som erbjuds. Ingen individ är identiskt lik någon annan och alla har egna värderingar och preferenser.

Friheten för medborgarna att välja varor och tjänster måste också avspegla sig i en frihet att få tillverka och sälja dessa varor och tjänster. Friheten för konsumenter förutsätter också frihet för producenter. För detta krävs en marknadsekonomi. Inget annat ekonomiskt system har förutsättningar att effektivt fördela resurser efter individernas önskemål. Försök till planekonomi skapar alltid stora negativa konsekvenser, vare sig det handlar om fullständig planekonomi som i kommunistdiktaturer eller planekonomiska inslag i vår egen ekonomi.

Det är tack vare marknadsekonomin som de stora ekonomiska framstegen kunde ske under 1800- och 1900-talen. Fria ekonomier har också lett till pluralistiska samhällen – samhällen där olika idéer och tankar kunnat göra sig gällande.

1.2 Fasta spelregler

Socialdemokraterna vill inte förstå eller acceptera sambandet mellan marknadsekonomi, pluralism och demokrati. Därmed riskerar marknadsekonomin och därmed pluralismen att undergrävas av en statsmakt som ställer allt större krav på offentlig maktutövning. Löntagarfonderna och konfiskationen

av en del av försäkringsspararnas pengar är några exempel på detta. Den nya plan- och bygglagen med dess långtgående möjligheter att kringgärda den enskilda äganderätten är ett annat exempel.

Strax före jul 1986 meddelades att affärsbankerna under tre år kommer att avsätta vinstmedel till särskilda forskningsfonder.

Omständigheterna kring dessas tillkomst är höljda i dunkel men det finns anledning att misstänka att det rör sig om en "frivillig" engångsskatt, som bankerna känt sig tvungna att acceptera inför hot om ännu en engångsskatt.

En företagare – oavsett om hon eller han är gardinstångsfabrikant i Gnosjö eller datakonsult i Kista – måste känna trygghet i sin verksamhet. De har rätt att veta att det de bygger upp inte kan sättas i fara genom att statsmakterna och myndigheter plötsligt ändrar de allmänna förutsättningarna för att driva företag. Fasta spelregler är ett livsvillkor för ett sunt och expansivt näringsliv.

Rättssäkerhet i dess vidare bemärkelse är en nödvändig förutsättning för ett väl fungerande samhälle. Individer och företags rättsliga ställning i förhållande till statsmakterna måste stärkas. Därför bör näringsfriheten skyddas i grundlag. Lagar på en rad andra områden måste utformas så att alltför mycket makt inte samlas hos offentliga beslutsfattare. Vår motion 1986/87:K214 om rättssäkerhet behandlar bl.a. dessa frågor. I motion 1986/87:Sk723 lägger vi dessutom fram förslag om stärkt rättssäkerhet i skattelagstiftningen.

1.3 Sänkt skattetryck

Både företagare och anställda vill att resultatet av hårt arbete och risktagande skall kunna få sin belöning – det skall även efter skatt märkas om man gjort en bättre insats. Dagens skattesystem med dess höga marginalskatter och marginaleffekter gör att stora grupper upplever skattesystemet som orättfärdigt. Det är givet att många under sådana betingelser kan avstå från att starta företag eller utöka verksamheten i det företag de redan driver. Även för anställda ger de höga marginalskatterna en liknande effekt – en del avstår från att acceptera mera krävande arbetsuppgifter, eftersom de anser att nettolönetillskottet blir för litet. Våra förslag till skattesänkningar återfinns i motion 1986/87:Sk506.

1.4 Sverige – en del av världen

Om vi i Sverige skall kunna behålla vår goda levnadsstandard måste vi anpassa oss till den allt snabbare förändringstakten i omvärlden. Sverige är ingen isolerad del av världen – vi är i högsta grad en del av världsekonomin. Svenska företag måste konkurrera med företag i andra länder – länder som i vissa fall har betydligt lägre arbetskraftskostnader och i andra fall större resurser för att utveckla ny teknik. Skall vi i Sverige klara denna utmaning måste såväl näringsliv som offentlig sektor vara så effektiva och konkurrenskraftiga som möjligt.

Av avgörande betydelse för de svenska företagens utvecklingsmöjligheter är att frihandelsprinciperna kan bevaras och stärkas. Våra förslag beträffan-

de öppenhet över gränserna redovisas i motion 1986/87:N355 om internationalisering.

Ett lands långsiktiga konkurrensförmåga kommer i framtiden alltmera att avgöras av utbildningsnivå och utbildningskvalitet. I motionerna om utbildningspolitik (1986/87:Ub812), om ungdomars situation på arbetsmarknaden (1986/87:A258) samt om arbetsmarknadspolitik (1986/87:A259) lägger vi fram förslag till förbättringar och förändringar på dessa områden.

2 Socialdemokraternas politik

Socialdemokraternas traditioner på det näringspolitiska området förskräcker. Deras politik präglas av en förmyndarinställning parad med en återkommande ambition att stärka det offentliga ägandet.

2.1 "Aktiv näringspolitik"

De dåvarande socialdemokratiska regeringarna lanserade vid 1960-talets slut och 1970-talets början vad de kallade "en aktiv näringspolitik". Den innebar bl. a. att staten blev ägare till åtskilliga företag. Vi motsatte oss från principiella utgångspunkter att staten skulle äga vanliga företag. Det statliga ägandet har varken gynnat landets ekonomi eller de statliga företagens konkurrenskraft. Inte minst för de anställda i dessa företag är det viktigt att företagen kan överföras till den enskilda sektorn. I motion 1986/87:N354 om privatisering lägger vi fram förslag om hur staten skall avveckla sin roll som företagsägare.

Socialdemokraterna har fortfarande ambitioner att utsträcka det politiska inflytandet till olika delar av näringslivet. De numera starkt politiserade besluten kring lokaliseringsbidrag och vid utländska företagsköp är några exempel. De bygger också sakta upp ett politiskt inflytande i olika organ. Affärsbankerna har både statliga representanter i sina styrelser och måste få val av styrelseordförande godkänt av regeringen. Arbetsrättslagstiftningen har utformats så att den fackliga och offentliga maktens inflytande har stärkts.

2.2 Löntagarfonderna

Det mest talande utslaget av socialdemokraternas önskan att öka den politiska makten är löntagarfonderna. Under kort tid byggs stora förmögenheter upp i löntagarfonderna – förmögenheter som snart kan nyttjas till att skapa kontrollerande majoriteter i flera stora svenska företag.

Socialdemokraterna sade inför valet 1982 att löntagarfonderna var "steget" – inte ett första steg syftande till att på olika sätt stärka det fackligt-politiska ägandet. Många i LO – bl. a. löntagarfondernas "fader" Rudolf Meidner – har uttryckt missnöje över att fonderna inte tillräckligt snabbt leder till radikala förändringar. För en kort tid sedan publicerades ett brev från LO-ledningen till regeringen där man begär att första, andra och tredje AP-fonderna skall få köpa aktier för 10 % av sitt kapital, dvs. för

sammanlagt ca 26 miljarder kronor. Tillsammans med de ca 7 miljarder kronor som finns i löntagarfonderna och de 10 miljarder kronor som fjärde AP-fonden disponerar skulle det innebära att dessa kollektiva institutionella ägare skulle kunna kontrollera ca 15 % av börsvärdet.

Nu har det således visat sig att "steget" bara var ett enstaka steg och att socialdemokraterna och LO förbereder ännu ett steg på vägen mot ett samhälle där ägandet i stor utsträckning koncentreras till ägarstrukturer anknutna till socialdemokraterna. Det innebär att företagen alltmer kommer att styras av politiker. På sikt kommer vår marknadsekonomi att ersättas av ett slags planekonomi med stora, av socialdemokraterna och facket kontrollerade, företagsgrupper.

Inför hotet om en utveckling i riktning mot ökad politisk kontroll av ägandet av det svenska näringslivet kommer det att bli allt svårare att förmå såväl svenskägda som utlandsägda företag att göra de nödvändiga investeringar och nyetableringar som krävs om inte Sveriges konkurrensförmåga kraftigt skall försämras.

Tillsammans med centerpartiet och folkpartiet lägger vi i motion 1986/87:Fi201 fram förslag om löntagarfondernas omedelbara avveckling.

2.3 Framtidsförutsättningar

Den socialdemokratiska regeringen har under de senaste åren kunnat dra fördel av en internationell konjunkturuppgång, sjunkande oljepriser, fallande internationell räntenivå och en gynnsam effekt av den sjunkande dollarkursen. Därför har man också kunnat uppvisa en förbättring av den svenska ekonomin och av den svenska industrins läge.

En noggrannare studie av statistiken ger dock en betydligt mörkare bild. Särskilt allvarligt är läget beträffande industriinvesteringarna. Under 1986 minskade dessa med ca 2 %. Inför 1987 räknar regeringen visserligen med en ökning på ca 12 %, vilket förefaller väl optimistiskt. Regeringens ekonomer har uppnått ökningen genom att t. ex. räkna med en särskilt låg prisutveckling på investeringsvaror.

En betydande del – kanske upp till fyra femtedelar – av ökningen av industriinvesteringarna jämfört med förra året beror på de stora investeringar som Volvo och SAAB påbörjat som ett resultat av de s. k. Uddevalla- och Malmöpaketen. De båda företagen har givits stora statliga subsidier och dessutom möjligheter att utnyttja sina investeringsfonder i hela landet, vilket övriga företag inte får lov att göra.

Marknadsräntorna har ökat kraftigt de senaste tre månaderna. Det är givet att ett högt ränteläge inte kommer att öka företagens investeringsbenägenhet.

Trots högt kapacitetsutnyttjande är företagen endast i begränsad utsträckning beredda att investera. Under tidigare konjunkturuppgångar har såväl stora som små företag påbörjat investeringar.

De större företagen – med undantag för biltillverkarna – har behov av utlandsinvesteringar för att kunna behålla marknadsandelar. Däremot borde de mindre företagen investera. Om inte de svenska underleverantörerna till storföretagen följer med i den snabba tekniska utvecklingen på produktions-

området finns det stor risk att de blir utkonkurrerade av utländska leverantörer.

Att företagen tvekar inför eventuella investeringsbeslut beror troligen på att de inte har förtroende för regeringens politik – de förväntar sig att dagens förhållandevis goda tider snart kommer att ta slut. Regeringen har inte heller i årets budget visat att man är beredd att ta itu med de grundläggande balansproblemen i den svenska ekonomin.

Regeringen har inte klart deklarerat vad den tänker göra åt skattetrycket och de höga marginalskatterna. Så länge vi har höga marginalskatter kommer vi att få nominella löneökningar som är så höga att de driver upp vår inflationstakt i förhållande till omvärlden. Under en tid har denna utveckling dolts genom först och främst den stora devalveringen, och därefter genom nedjusteringar av den svenska kronan i förhållande till bl. a. D-marken, som ett resultat av valutajusteringar inom den s. k. korgen. Nu riskerar vi att svenska produkter åter förlorar i konkurrenskraft.

Framtidsutsikterna ger anledning till oro. I den OECD-studie som publicerades strax före jul 1986 var den förväntade tillväxten i Sverige lägre än genomsnittet inom OECD. Inflationstakten i Sverige överstiger också inflationstakten i våra viktigaste konkurrentländer.

I motion 1986/87:Fi215 om den ekonomiska politiken redovisar vi de åtgärder som är nödvändiga för att skapa långsiktigt förbättrade ekonomiska förutsättningar för Sverige.

3 Avreglering

Det är alltid frestande för politiker och byråkrater att angripa nya problem – verkliga eller förmenta – genom nya lagar och bestämmelser. Näringslivet får på vissa områden finna sig i att dess verksamhet är kringgärdad av en lång rad bestämmelser. En del av dessa är väl motiverade och väsentliga, men i många fall kan det ifrågasättas om de positiva effekterna av en viss bestämmelse verkligen uppväger dess negativa konsekvenser.

3.1 Regleringssveriges baksida

Vi berömmer oss i Sverige ofta av att vår förvaltning är modern och att även om kraven på företag och enskilda ofta är hårda är de samtidigt rimliga och logiskt konsekventa. Riksrevisionsverket har i en nyligen publicerad rapport, Samordnat myndighetsagerande – En studie av regler m. m. vid start av företag (RRV 1986:100), delvis vederlagt denna bild.

Trots att regeringen talar mycket om hur viktigt det är att stimulera startandet av nya företag ges inte en blivande företagare möjlighet att snabbt klara sina förehavanden med olika myndigheter.

Rapporten visar dels på oacceptabla handläggningstider, dels på den dåliga samordningen mellan olika myndigheters beslutskriterier. Det kan t. ex. ta flera månader att registrera en firma eller ett nytt aktiebolag. Många potentiella företagare tror att de inte får bedriva någon verksamhet förrän de har fått sin firma registrerad. Även om så inte alltid är fallet är det i praktiken

mycket svårt att driva ett företag utan ett organisationsnummer, utan att ha fått beslut om B-skatt eller liknande.

Trots att lagarna om handelsregister och aktiebolagsregister är relativt nya är bestämmelserna fortfarande ålderdomliga. Kravet att registrera en firma är kopplat till bokföringsskyldighet enligt 1929 års bokföringslag, trots att det numera är 1976 års bokföringslag som gäller.

Uppbörden av socialavgifter och källskatter har nu samordnats, men det gäller likväl olika kriterier för beslut om socialavgifter och B-skatt. I många fall finns skyldighet att erlägga socialavgifter för en person som utför ett uppdrag, även om denne har B-skatt. Arbetsgivar/arbetstagarbegreppen är inte entydigt definierade i lag. Prövningen sker i efterhand och innebär en betydande risk, såväl för den som startar ett företag som för den som anlitar honom eller henne. Snickaren Elof Hjortberg är bara en av hundratals företagare som råkat ut för skattekrav på grund av den bristande klarheten i definitionen av arbetstagarbegreppet.

En ny företagare måste lämna uppgifter till olika myndigheter inte bara för att erhålla rätt att betala B-skatt och skyldighet att erlägga sociala avgifter utan även för att bli registrerad som mervärdesskatteskyldig och för att fastställa sjukpenninggrundande inkomst. Trots att de kräver likartade uppgifter kan de olika myndigheterna ofta komma fram till helt motstridiga bedömningar av den sökandes kommande verksamhet.

I RRV:s rapport konstaterar man att den rent administrativa handläggningen för att starta ett nytt företag kan vara mycket besvärlig. Det är troligt att många ger upp eller att den byråkratiska processen tar så lång tid att de tvingas avbryta sina ansträngningar. Vidare konstaterar RRV att den nuvarande långsamma och resurskrävande processen också ger dålig rättssäkerhet.

3.1 Systematisk genomgång av gällande bestämmelser krävs

RRV-rapporten behandlar enbart en liten del av gällande lagar och bestämmelser och endast några få myndigheter. Det finns tyvärr anledning att anta att det även på andra områden finns gott om lagar och bestämmelser som inte längre fyller sina tidigare funktioner eller som det av andra skäl finns anledning att upphäva.

RRV-rapporten understryker behovet av ett fristående granskningsorgan med möjlighet att kritiskt granska olika verksamheter.

Vi anser att regeringen bör ta initiativ till liknande granskningar av andra områden. Dessa bör dels kartlägga existerande regelsystem och analysera hur dessa påverkar enskilda individer och företag, dels undersöka möjligheter till att minska kostnaderna för offentlig förvaltning. Myndigheternas experter måste också själva föreslå åtgärder för att minska antalet lagar och bestämmelser. Tvingande bestämmelser bör utformas på ett sätt som gör dessa lättare att tolka för såväl enskilda individer och företag som de offentliga organen.

3.2 Tidsbegränsad lagstiftning

För att automatiskt få en prövning av nytillkommande lagar bör man i en del fall göra lagarna tidsbegränsade. Inför en eventuell förlängning av lagen kan denna då utvärderas. Denna metod som i USA kallas "sunset legislation" kan medverka till att det går lättare att pröva behovet av existerande lagar.

3.3 Redovisning av lagförslags ekonomiska konsekvenser

Regeringen bör i alla propositioner ge en ordentlig redovisning av kostnaderna till följd av eventuella nya bestämmelser. Därvid skall både kostnaderna för statsmakterna och för enskilda och företag redovisas. En redovisning av detta slag skulle ge lagstiftarna bättre möjligheter att avgöra det berättigade i krav på ytterligare offentliga regler.

3.4 Minskad användning av ramlagstiftning

Ramlagstiftning innebär att riksdagen enbart tar ställning till en lagtext med en förhållandevis allmän målsättning och att riksdagen delegerar till regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, rätten att utforma tillämpningsbestämmelser. Detta har tidigare lett till en del problem, då det ibland inte har varit möjligt att avgöra skillnaden mellan en myndighets bindande föreskrifter och dess rekommendationer.

Ramlagstiftning är i många fall en olämplig lagstiftningsmetod. I vissa tekniska tillämpningar är det dock oundvikligt att de konkreta kraven specificeras av den kontrollerande myndigheten, men i flertalet fall kan man undvika ramlagstiftning. I de fall där ramlagstiftning tillämpas måste riksdagen få möjligheter att överblicka de av myndigheterna fastställda reglerna. Regeringen bör därför till riksdagen redovisa omfattningen och konsekvenserna av nytillkommande bestämmelser som utfärdas efter delegering från riksdagen.

3.5 Avreglering av de finansiella marknaderna

Över hela världen pågår en snabb utveckling av de finansiella marknaderna. En rad nya marknadsinstrument – optioner, ränteoptioner, swaps, konvertibler, kreditutfästelser m. m. har tillkommit under det senaste decenniet. I många fall har dessa kunnat introduceras därför att den existerande lagstiftningen inte förutsatt deras existens. Erfarenheterna, både från Sverige och andra länder, har dock visat att uvecklingen varit positiv.

Under senare år har det skett en gradvis avreglering även i Sverige. Just nu sitter en statlig utredning – kreditmarknadskommittén – för att utreda den framtida lagstiftningen på området. Det är viktigt att resultatet av dess arbete blir snabb och omfattande avregleringen. I dag delas de företag som arbetar på dessa marknader upp i olika kategorier med begränsade rättigheter att utföra olika slags transaktioner.

Riksdagen behandlar för närvarande proposition 1986/87:12 om ny banklagstiftning. I motion 1986/87:N122 kritiserar vi regeringens bristande

ambitioner och kräver bl. a. att behovsprövningen vid etablering skall avskaffas och att det skall vara möjligt för utländska banker att köpa aktier i svenska banker.

Vi kräver också att de nu gällande bestämmelserna om statliga styrelserepresentanter i bankstyrelserna och om att staten skall godkänna affärsbankernas val av ordförande skall upphävas.

Värdepappersbörser har en mycket viktig roll i en utvecklad marknadsekonomi. Framtidens värdepappersbörser kommer inte nödvändigtvis att likna de traditionella börserna. Framtidens mötesplatser kommer i stor utsträckning att vara bildskärmar och värdepapper kommer att ersättas av uppgifter i datorer. Redan i dag har den datoriserade NASDAQ-listan stor betydelse inom den amerikanska aktiehandeln. I samband med "the Big Bang" – den nyligen genomförda avregleringen av Londons finansiella marknader – har tekniken för elektronisk värdepappershandel ytterligare utvecklats. Det betyder att framtidens svenska aktiehandel till en del kan komma att ske med hjälp av datorer i New York eller Amsterdam. Detta kommer naturligtvis att förändra förutsättningarna för Stockholms fondbörs.

Riksdagen har hos regeringen beställt en utredning om börsmonopolet och effekterna av den nya tekniken för värdepappershandel, samt vissa börsetiska frågor. Enligt vår mening bör börsmonopolet upphävas. Det är inte motiverat i en tid med nya marknadsinstrument och nya former för handel.

Numera utses majoriteten av börsstyrelseledamöterna av regeringen. Börsstyrelsen bör bestå av medlemmar av börsen, representanter för börsnoterade företag och företrädare för aktieägare.

Fermentaaffären har visat hur – under speciella förhållanden – en företagsledning kunnat vilseleda styrelseledamöter och aktieägare och genom skentransaktioner påverkat aktiekurserna. De rättsliga konsekvenserna av dessa är ännu inte klara. Både med tanke på svenska aktiesparare och utländska investerare är det väsentligt att förtroendet för de börsnoterade svenska företagen upprätthålls.

De etiska och legala problemen bör lösas genom en kombination av lagstiftning och självreglering på marknaden med de stora internationella börserna som förebild. Huvudansvaret bör ligga på marknadens egna organ – börsstyrelsen i samråd med nämnden för aktiemarknadsfrågor och näringslivets börskommitté. De har de bästa förutsättningarna att utforma regler som följer den snabba utvecklingen på marknaden och som skyddar inte minst de mindre aktieägarna mot övergrepp.

3.6 Frisläppande av investeringsfonderna

Investeringsfonderna tillskapades ursprungligen som ett konjunkturpolitiskt instrument. De allra flesta ekonomer är i dag negativa till försök från statsmakterna att genom olika åtgärder försöka finstyra ekonomin. Under flera år var också investeringsfonderna generellt frisläppta och utgjorde en slags permanent investeringsstimulans. Numera är investeringsfonderna åter bundna. Detta är olyckligt och har lett till problem för många företag i samband med investeringar.

Investeringsfonderna bör vara generellt frisläppta. Deras framtida existens bör prövas i samband med en översyn av hela företagsbeskattningen.

4 Småföretagens situation

De små företagens utvecklingsmöjligheter är av avgörande betydelse för hela den svenska ekonomin. De små företagen är redan i dag ett omistligt inslag i näringslivet och deras betydelse kommer att öka.

Vi håller nu på att gå in i en tidsperiod då den nya tekniken snabbt får ett genombrott inom praktiskt taget alla delar av näringslivet. Det lilla företaget är ofta väl lämpat för att anpassa sig till de ständigt ökade kraven på omställning. De små företagen är mycket viktiga även för de större. Storföretagens behov av småföretag som underleverantörer eller entreprenörer ökar.

Under de senaste åren har det också visat sig att antalet sysselsatta i de mindre företagen har ökat.

I dag arbetar över 1 100 000 personer i företag (exkl. jordbruk) med färre än 200 anställda. De svarar för 25 % av svensk export.

Numera talar socialdemokratiska politiker ofta väl om de mindre företagen. Man understryker att det är positivt att det startas nya företag. Men tyvärr finns det en stor klyfta mellan ord och handling. Förutom de rent administrativa problem som en nybliven företagare möter finns det en lång rad hinder av ännu allvarligare karaktär.

Även om socialdemokrater numera i ord kan ha en ganska positiv inställning till mindre företag är deras inställning till företagarna fortfarande negativ. Trots att småföretagare givetvis är en mycket heterogen grupp människor förenas de alla av en vilja att själva ta ansvar för och påverka sin livssituation. De och *deras familjer* väljer att ofta ta stora ekonomiska risker och att satsa mycket tid för att förverkliga sina egna idéer. Det är ur denna grupp kreativa och innovativa människor som svenskt näringsliv tidigare hämtat sin dynamik.

Gustaf de Laval, Lars Magnus Ericsson, Gustaf Dalén, Alfred Nobel, Ruben Rausing och Ingvar Kamprad är alla utmärkta exempel på hur väsentligt det är att vi även i dagens Sverige har en näringsmiljö som låter nya företag och idéer slå rot och växa. Sveriges framtid avgörs av de företag som ännu inte blivit stora, kanske inte ens har startat. Vi måste därför ha ett näringslivsklimat som stimulerar kreativa unga människor att starta egna företag.

Många delar av vårt land saknar en småföretagartradition. Det påverkar dessa regioner starkt negativt. Den allra viktigaste åtgärden för att komma till rätta med de regionala obalanserna är att stimulera tillväxten i det lokala näringslivet. Våra förslag i detta avseende utvecklas närmare i motion 1986/87:A448 om regionalpolitik.

4.1 Skattepolitiken

Socialdemokratisk skattepolitik har medfört att en företagare ibland haft möjlighet att låta företaget växa, men att han själv haft mycket svårare att ta ut en rimlig lön eller att bygga upp en egen från företaget fristående förmögenhet.

Endast ett fåtal framgångsrika personer har lyckats att genom skickligt utnyttjande av skatteregler och de, ofta på grund av politiska beslut, skiftande förutsättningarna i olika delar av näringslivet, bygga upp stora förmögenheter. Det stora flertalet företagare har inte kunnat göra detta, utan har i stället skrämts av ett till synes fullständigt oöverblickbart skattesystem.

Det är dock inte främst med hänsyn till företagarna som skattesystemet bör reformeras och skattetrycket sänkas. Det är med hänsyn till behovet av ökad tillväxt och tryggade arbetsmöjligheter som småföretagens expansionmöjligheter måste förbättras.

I vår motion om skattepolitiken (1986/87:Sk506) redovisas våra skatteförslag utförligare.

- *Sänkta marginalskatter*. De höga marginalskatterna driver upp inflationen och minskar arbetsviljan. Dessutom leder de höga marginalskatterna till en mängd i sig improduktiva transaktioner i syfte att undgå skatt.
- *Avskaffad avdragsbegränsning*. Avdragsbegränsningarna som infördes 1980 drabbar speciellt nyföretagandet hårt, eftersom det inte längre är möjligt att i full utsträckning kvitta förluster i en inkomstkälla mot vinster i en annan.
- *Sänkta förmögenhetsskatter*. Sverige har de högsta förmögenhetsskatterna bland OECD-länderna. Förmögenhetsskatten är ett speciellt problem för personer som äger förmögenhetsobjekt med låg eller ingen direkt avkastning. Visserligen infördes 1977 den s. k. 30-procentsregeln för företagare men denna är otillräcklig och många tvingas därför sälja delar av sitt företag för att kunna betala skatten. Att ta ut höga löner eller aktieutdelningar för att betala förmögenhetsskatten är ofta omöjligt på grund av de höga marginalskatterna. Därför bör förmögenhetsskatten avskaffas för arbetande kapital i små och medelstora företag.
- *Avskaffad realisationsvinstbeskattning*. Ingen realisationsvinstskatt skall utgå i längre tid än fem år för innehav av aktier och andra värdepapper. Det innebär att en småföretagare som säljer sitt aktiebolag då helt slipper realisationsvinstskatt.
- *Slopad dubbelbeskattning*. Dubbelbeskattningen av aktieutdelningar bör snarast avskaffas. Den leder till att kapital låses in i existerande företag.
- *Sänkta arvs- och gåvoskatter*. Trots de sänkningar i arvs- och gåvoskatteskalorna som infördes från föregående årsskifte är de svenska skattesatserna fortfarande mycket höga vid en internationell jämförelse. Trots lättnadsregler vid värdering av företag skapar arvsskatterna ständigt problem vid generationsväxlingar i mindre och medelstora familjeägda företag. På sikt bör förmögenhetsskatten anpassas till nivån i våra grannländer.
- *Ökad rättssäkerhet i skatteprocesser*. Skattebrott är aldrig försvarligt och de

som skattefuskar skall givetvis eftersökas och dömas. Samtidigt är det emellertid nödvändigt att skatteprocesser sker på ett sådant sätt att de som domstolarna finner oskyldiga inte lider ekonomisk skada på grund av myndigheternas agerande. I motion 1986/87:Sk723 lägger vi fram förslag till förbättringar på detta område.

4.2 Andra åtgärder

- *Grundlagsskyddad äganderätt och näringsfrihet.* Det är viktigt att det rättsliga skyddet för småföretag förstärks. Våra förslag i detta hänseende redovisas i motion 1986/87:K214.
- *Förändringar i de arbetsrättsliga reglerna.* I motion 1986/87:A734 om arbetsrätt lägger vi förslag om förenklingar på det arbetsrättsliga området som leder till att de arbetsrättsliga reglerna i större utsträckning anpassas till förhållandena i mindre företag.
- *Näringslivsinriktad regionalpolitik.* I den regionalpolitiska motionen (1986/87:A448) föreslår vi hur företagen i de svagt utvecklade delarna av Sverige kan få bättre förhållanden.
- *Behovsanpassad arbetsmarknadsutbildning.* Tillgången till utbildad arbetskraft är ofta ett stort problem för mindre företag. I vår arbetsmarknadspolitiska motion (1986/87:A259) föreslår vi att större vikt måste läggas vid arbetsmarknadsutbildning av arbetslösa i bristyrken.
- *Företagsanknuten lärlingsutbildning.* Yrkesutbildning av ungdomar är i många avseenden bristfällig. Utbildningen har på de allra flesta platser en alltför dålig anknytning till arbetslivet. Vi föreslår en ändring av yrkesutbildningen för ungdomar som innebär att ett lärlingsutbildningssystem skapas där den unge som lärling är knuten till ett eller flera företag samtidigt som skolan ger henne eller honom undervisning i vissa ämnen. Dessa förslag redovisas i motion 1986/87:A258.
- *Utbyggd teknisk utbildning.* I motion 1986/87:Ub812 om utbildningspolitik föreslår vi en förbättring av den tekniska utbildningen, vilket skulle underlätta för de mindre företagen att rekrytera den kvalificerade personal som krävs för att dessa företag skall kunna vara konkurrenskraftiga gentemot utländska företag.

5 Serviceföretagen

Ofta koncentreras allt intresse till industrins utveckling. Det märks t. ex. tydligt i regeringens budget. Där talar man ofta om industriell expansion men nämner knappast tjänstesektorn. Likväl ökar sysselsättningen i tjänstesektorn hela tiden.

I Sverige har en stor del av tillväxten i tjänstesektorn skett inom den offentliga sektorn. Det är olyckligt – resultatet har blivit att tjänstesektorns expansion begränsas av finansieringssystemet för den offentliga servicen. Skattemedlen är begränsade och politiker och administratörer måste hålla tillbaka efterfrågan genom köer eller genom att ge dålig service. Samtidigt klarar man inte inom stora delar av den offentliga sektorn av att genomföra

effektiviseringar. Den offentliga servicen motsvarar därmed ofta inte medborgarnas önskemål.

Regeringen bör snarast vidta åtgärder på ett flertal områden för att skapa möjligheter till privata alternativ inom det som i dag är offentliga servicemonopol.

Antalet serviceföretag som säljer tjänster till andra företag har ökat kraftigt under senare tid. Företag kan hyra in kunskaper och kompetens när man har behov av det. Det är viktigt att dessa företag kan arbeta under goda villkor.

De serviceföretag som vänder sig till privatpersoner har inte ökat lika snabbt i Sverige som i en del andra utvecklade länder – t. ex. USA. En viktig orsak till detta är de stora skattekilar som uppstår till följd av de höga marginalskatterna och arbetsgivaravgifterna i Sverige.

En väsentlig och viktig del av serviceföretagen är handels- och distributionsföretag. En effektiv distributionsapparat sänker konsumenternas kostnader. Det finns tyvärr oroande tendenser att dessa kan komma att styras hårdare av offentliga organ. Den nya plan- och bygglagen ger t. ex. kommunerna en vidsträckt rätt att styra inte bara företagens lokalisering utan även deras sortiment. Sådana möjligheter till konkurrensinskränkande ingrepp bör inte finnas. Den nyligen antagna plan- och bygglagen bör i detta avseende ändras, vilket vi föreslår i motion 1986/87:Bo205 om bostads- och markpolitik. Ett annat exempel är riskerna för att regeringen skall inskränka möjligheterna till franchising.

6 Teknisk utveckling

Svenskt näringsliv håller en mycket hög teknisk standard. Knappast något annat land av Sveriges storlek har marknadsledande företag inom flera högt industriellt utvecklade områden. ASEA, Electrolux, Ericsson, SAAB, Volvo, Sandvik och Pharmacia är några exempel, men vid sidan av dessa välkända högteknologiska företag finns en lång rad andra företag av varierande storlek. Hittills har dessa företag kunnat vara förhållandevis framgångsrika, men konkurrensen skärps ständigt. Kontakterna mellan forskning, produktutveckling, tillverkning och marknadsföring blir allt viktigare efter hand som produktcyklerna blir allt kortare.

Ett litet land som Sverige kan aldrig förvänta sig att all den teknologiska kunskap som finns bakom svenska företags produkter kan vara framtagen inom landet. Vi kommer att vara mycket beroende av ett fritt flöde av idéer och kunskap. Men för att vi skall kunna ta vara på kunskap utifrån och för att svenska företag och svenska forskare på ett trovärdigt sätt skall kunna delta i ett internationellt utbyte krävs det att svensk forskning och undervisning håller mycket god internationell standard.

I dag finns det oroande tecken som tyder på att kvaliteten vid våra universitet och högskolor sjunker. Utrustningen håller på att bli föråldrad och många duktiga lärare söker sig till näringslivet, eftersom de statliga löneplanerna ännu inte blivit så flexibla att det går att belöna duktiga lärare. Många lovande unga forskare lämnar Sverige för att söka sig till länder som är mer generösa med forskningsmedel och som har ett mindre hämmande skattesystem.

Regeringen har försökt att angripa dessa problem genom att med s. k. förnyelsefonder tvinga företagen att avsätta medel till forskning och personalutbildning. I svenska företag känner man väl till vad marknaden och framtiden kräver. Det fanns ingen rationell anledning för statsmakterna att ingripa. Sanningen är att regeringen genom förnyelsefonderna ville visa handlingskraft, samtidigt som man stärkte de fackliga organisationernas inflytande. Reglerna för de nu tillskapade fonderna bör ändras så att den fackliga vetorätten slopas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om detta.

Teknisk utveckling kan inte skapas genom regeringsingripanden. Det går inte att på politisk väg utse vissa områden eller tekniska metoder som skall utvecklas. Det är en omöjlig uppgift för politiker eller byråkrater. Det är svårt nog för vetenskapsmän, som i t. ex. forskningsråden har att ta ställning till olika projekts rimlighet och potentiella framgångsmöjligheter. Vetenskapsmän är dock bättre lämpade än politiker. Därför bör ett fristående tekniskt forskningsråd inrättas. Rådet bör överta en stor del av ansvaret för att stödja teknisk forskning och utveckling från STU.

Regeringen har aviserat att den i februari ämnar lägga fram förslag beträffande forskning och näringspolitik. Vi avser att utveckla våra förslag närmare i samband med detta.

7 Energifrågor

Med anledning av Tjernobylolyckan har ett omfattande material som belyser säkerheten i de svenska reaktorerna tagits fram. Dess värre är det material som beskriver konsekvenserna av förtida kärnkraftsavveckling i en del avseenden ofullständigt.

Olyckan i Tjernobyl ger inte anledning att ompröva bedömningen av reaktorsäkerheten i Sverige. De svenska reaktorernas konstruktion är i grunden helt annorlunda än den aktuella sovjetiska reaktorn. De svenska säkerhetsnormerna är också mycket strängare än de sovjetiska.

Svenskt näringsliv har behov av säker och billig energi. Kraftiga elprishöjningar till följd av en förtida kärnkraftsavveckling kommer att slå ut viktiga industribranscher. Detta kommer särskilt att drabba sysselsättningen i Bergslagen och Norrland.

Vi avser att återkomma med våra förslag beträffande energipolitiken i samband med behandlingen av den av regeringen aviserade propositionen om energipolitik.

8 Hemställan

I motionen föreslås förändringar i vissa lagar. Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderlig lagtext.

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående förutsättningarna för näringspolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs angående formerna för reglering av de finansiella marknaderna,

3. att riksdagen beslutar att 5 § lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs ändras så att vad i motionen anförs om börsstyrelsens sammansättning och formerna för dess utseende tillgodoses,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs angående förutsättningarna för att starta företag,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändringar av reglerna för utnyttjande av de s. k. förnyelsefonderna i enlighet med vad som i motionen anförs.[1]]

Stockholm den 26 januari 1987

Erik Hovhammar (m)
Sten Svensson (m)
Per Westerberg (m)
Per-Richard Molén (m)
Lars G. Ahlström (m)
Nic Grönvall (m)
Erik Holmkvist (m)
Karl Björzén (m)
Anders G Högmark (m)
Sonja Rembo (m)

[1] 1986/87:Fi811.